

ВПЛИВ УРСОВІТУ-АДЕС ТА МЕВЕСЕЛУ-ІН'ЕКЦІЙНОГО НА РІВЕНЬ ПРОДУКТІВ ПЕРОКСИДНОГО ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ БИЧКІВ ЗА ГОСТРОГО КАДМІЄВОГО ТОКСИКОЗУ

Б.В. Гутий, д.вет.н., доцент, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Досліджено інтенсивність процесів перекисного окиснення ліпідів за гострого кадмієвого токсикозу. Встановлено підвищений рівень проміжних і кінцевих продуктів перекисного окиснення ліпідів у сироватки крові бичків, яким задавали хлорид кадмію у дозі 0,3 мг/кг. Науково обґрунтовано доцільність використання урсовіту АДЕС і мевеселу-ін'екційного для корекції рівноваги у комплексі антиоксидантної системи та перекисного окиснення ліпідів у крові бичків за умов розвитку гострого кадмієвого токсикозу. Згадані препарати посилюють дезінтоксикаційну функцію печінки та пригнічують процеси перекисного окиснення ліпідів.

Ключові слова: кадмій, токсикологія, бички, кров, перекисне окиснення ліпідів, Урсовіт АДЕС, Мевесел-ін'екційний.

Проблема забруднення навколишнього середовища Кадмієм, що є одним із наслідків інтенсифікації промислового й аграрного виробництва, нині набула особливої актуальності. Зростання вмісту цього металу в ґрунтах України та інших країн упродовж останніх десятиріч супроводжується нагромадженням Cd^{2+} у сільськогосподарській продукції та кормах, збільшенням загрози здоров'ю людини і тварин [1, 2].

Відомо, що надходження Cd^{2+} пов'язане з екологічним ризиком для організму через кумулятивну його токсичність щодо органів і систем, призводить до зниження інтенсивності росту і продуктивності тварин. Це негативно впливає на ефективність тваринницької галузі. Властиво тому, необхідне поглиблене дослідження фармако-токсикологічних і біохімічних процесів, що лежать в основі зумовлених Кадмієм метаболічних розладів і порушень життєвих функцій організму тварин [2-4]. Вивчення цих процесів дозволить розширити і глибоко розкрити досі невідомі особливості процесів метаболізму у великої рогатої худоби за умов розвитку кадмієвого токсикозу.

Отже, актуальним у науковому аспекті є з'ясування можливості попередження й корекції зумовлених Cd^{2+} метаболічних порушень в організмі сільськогосподарських тварин. Зокрема, це стосується молодняку тварин, що поширене в малих фермерських господарствах, де трапляється забруднення кормів Кадмієм. Саме тому, перспективним у цьому напрямі є розробка нових ветеринарних препаратів та ефективних схем їх застосування для молодняку великої рогатої худоби за виникнення хронічного та гострого ураження Кадмієм. Проведення досліджень, власне в згаданому аспекті, є актуальним. Згідно з даними іноземної літератури дане питання мало вивчене, а в Україні саме в такому плані вивчається вперше.

Саме тому **метою** наших досліджень було вивчити вплив урсовіту-АДЕС та мевеселу-ін'екційного на рівень продуктів перекисного окиснення ліпідів бичків за гострого кадмієвого токсикозу.

Матеріали і методи досліджень. Досліди проводились на бичках шестимісячного віку, які були сформовані у 3 групи по 5 тварин у кожній.

Бичкам контрольної групи згодовували з кормом одноразово кадмію хлорид у дозі 0,3 мг/кг маси тіла. Бичкам першої дослідної групи одноразово згодовували кадмію хлорид у дозі 0,3 мг/кг маси тварини та через чотири години внутрішньом'язово вводили урсовіт АДЕС у дозі 4 мл/тварину. Бичкам другої дослідної групи одноразово згодовували кадмію хлорид у дозі 0,3 мг/кг маси тварини та через чотири години внутрішньом'язово вводили мевесел-ін'екційний у дозі 10 мл/тварину.

Венозну кров відбирали на початку досліду та за 4 години після згодовування бичкам хлориду кадмію, а також на 1, 2, 3, 6 та 9 години після введення вітамінних препаратів.

Рівень малонового діальдегіду визначали за методом Є.Н. Коробейникова, рівень дієнових кон'югатів визначали за методом І.Д. Стальная [5].

Результати власних досліджень. Перексидне окиснення ліпідів є нормальним фізіологічним процесом, який відбувається у всіх тканинах живих організмів. Надмірна активація ПОЛ веде до порушення структури мембран, ліпідного обміну та негативно діє на тканини.

З попередніх досліджень встановлено, що за умов гострого кадмієвого токсикозу у молодняку великої рогатої худоби порушується баланс між процесами перексидного окиснення ліпідів і активністю антиоксидантної системи. У результаті чого в організмі накопичується велика кількість вільних радикалів, активних форм кисню, продуктів перексидного окиснення. Останні негативно впливають на організм в цілому, та зниження активності як ензимної так і неензимної системи антиоксидантного захисту організму. Саме тому, для корекції даного балансу ми застосовували препарати, які володіють антиоксидантними властивостями. У якості антиоксидантів для наших досліджень ми взяли урсовіт-АДЕС та мевесел-ін'екційний.

З даних наведених у таблиці 1 встановлено, що рівень дієнових кон'югатів на початку досліду становив $5,73 \pm 0,16 - 5,74 \pm 0,14$ мкмоль/л. Після згодовування бичкам кадмію хлориду в дозі 0,3 мг/кг маси тіла рівень дієнових кон'югатів на четверту годину у бичків контрольної групи під-

вищився на 21 %, дослідної групи Д₁ – на 22 %, у групі тварин Д₂ – на 21,8 %. У бичків під час отруєння яких не лікували, рівень дієнових кон'югатів у сироватці крові збільшувався, і досягав найвищого рівня 8,51±0,20 мкмоль/л на чотирнадцяту годину токсикозу, що на 49 % більше, у порівнянні з їх рівнем до отруєння тварин.

Введення тваринам урсовіту-АДЕС та ме-

веселу-ін'єкційного гострого кадмієвого токсикозу сприяло поступовому зниженню високого рівня дієнових кон'югатів у сироватці крові бичків дослідних груп, починаючи з першої години. На цю годину, після введення урсовіту-АДЕС, рівень дієнових кон'югатів був на 5 % вищим, а після введення мевеселу-ін'єкційного – на 17 % вищим у порівнянні з клінічно здоровими тваринами.

Таблиця 1

Рівень дієнових кон'югатів у сироватці крові бичків після застосування Урсовіту-АДЕС та Мевеселу-ін'єкційного за гострого кадмієвого токсикозу (M±m, n=5)

Показники крові тварин (години)	Дієнові кон'югати (мкмоль/л)		
	Групи тварин		
	Контрольна	Дослідна 1	Дослідна 2
	До згодовування кадмію хлориду		
Контроль	5,73±0,16	5,74±0,14	5,73±0,16
	Після згодовування кадмію хлориду		
Четверта година	6,95±0,20	7,01±0,18	6,98±0,15
	Після введення антиоксидантів		
	—	Урсовіт-АДЕС	Мевесел-ін'єкційний
Перша година	7,01±0,21	6,66±0,16	6,73±0,16
Друга година	7,29±0,20	6,53±0,15*	6,11±0,16*
Третя година	7,49±0,24	6,38±0,17*	5,93±0,16**
Шоста година	8,11±0,22	6,25±0,16**	5,75±0,16**
Десята година	8,51±0,20	6,20±0,16**	5,74±0,16**

Примітка. Ступінь вірогідності порівняно з даними контрольної групи – p<0,05-*, p<0,001-**

На другу годину досліді, рівень дієнових кон'югатів у крові обох дослідних груп коливався у межах величин 6,11±0,16-6,53±0,15 мкмоль/л, тоді як у контрольній групі тварин він становив 7,29±0,20 мкмоль/л. На третю годину досліді, після застосування вітамінних препаратів, рівень дієнових кон'югатів відносно контрольної групи тварин знизився відповідно у крові дослідної групи Д₁ на 15 %, дослідної групи Д₂ - на 21 %.

У крові дослідної групи тварин, яким вводили урсовіт-АДЕС, рівень досліджуваного показника наближався до фізіологічних величин на десяту годину досліді, тоді як після ін'єкції меве-

селу-ін'єкційного, рівень дієнових кон'югатів відновлювався до меж фізіологічних величин на шосту і десяту годину досліді.

Отже, з проведених досліджень ми дійшли висновку, що урсовіт-АДЕС та мевесел-ін'єкційний зменшують швидкість утворення вторинних продуктів пероксидного окиснення ліпідів у крові бичків за кадмієвого токсикозу.

У таблиці 2 наведено зміни рівня малонового діальдегіду у крові бичків за умов гострого кадмієвого токсикозу та вплив препаратів-антиоксидантів: «Урсовіту-АДЕС» та «Мевеселу-ін'єкційного».

Таблиця 2

Рівень малонового діальдегіду в сироватці крові бичків після застосування Урсовіту-АДЕС та Мевеселу-ін'єкційного за гострого кадмієвого токсикозу (M±m, n=5)

Показники крові тварин (години)	Малоновий діальдегід (мкмоль/л)		
	Групи тварин		
	Контрольна	Дослідна 1	Дослідна 2
	До згодовування хлориду кадмію		
Контроль	0,235±0,005	0,234±0,005	0,231±0,007
	Після згодовування хлориду кадмію		
Четверта година	0,281±0,006	0,278±0,005	0,282±0,006
	Після введення антиоксидантів		
	—	Урсовіт-АДЕС	Мевесел-ін'єкційний
Перша година	0,286±0,007	0,275±0,006	0,273±0,005
Друга година	0,293±0,005	0,271±0,005*	0,269±0,007*
Третя година	0,299±0,008	0,267±0,007*	0,252±0,006*
Шоста година	0,323±0,010	0,261±0,006**	0,241±0,005**
Десята година	0,342±0,008	0,256±0,006**	0,233±0,007**

Примітка. Ступінь вірогідності порівняно з даними контрольної групи – p<0,05-*, p<0,001-**

Після згодовування бичкам кадмію хлориду, його рівень у тварин усіх дослідних груп тварин підвищився і на четверту годину був більшим від початкових величин, у контрольній групі тварин на 20 %, у дослідній групі Д₁ – на 19 % та у дослідної групи Д₂ – на 22 %.

У подальшому, з розвитком токсикозу, рі-

вень малонового діальдегіду різко підвищувався, і у порівнянні з вмістом до отруєння, на шосту годину був на 24 %, а на чотирнадцяту годину – на 46 % вищим.

Після введення тваринам препаратів під час отруєння, рівень малонового діальдегіду з першої до десятої години досліді поступово знижувався.

Після застосування для лікування бичків Урсовіту-АДЕС, рівень малонового діальдегіду на першу годину був на 4 %, а на другу годину – на 8 % вищим проти його рівня у клінічно здорових тварин. Після застосування для лікування бичків мевеселу-ін'єкційного, на першу і другу години рівень малонового діальдегіду був відповідно на 18,2 % і 16,5 % вищим у порівнянні з клінічно здоровими тваринами.

На третю годину, після застосування дослідних препаратів рівень кінцевих продуктів ПОЛ у крові тварин був в межах величин $0,267 \pm 0,007$ і $0,252 \pm 0,006$ мкмоль/л відповідно у двох дослід-

них груп тварин.

Висновки. Застосування дослідних препаратів: «Урсовіту-АДЕС» та «Мевеселу-ін'єкційного» за умов гострого кадмієвого токсикозу, нормалізує інтенсивність пероксидного окиснення ліпідів, на що вказує зниження проміжних та кінцевих продуктів ПОЛ у сироватці крові дослідних тварин. За гострого кадмієвого токсикозу бичків кращу фармакологічну дію на зниження надмірного пероксидного окиснення ліпідів в організмі тварин проявляє мевесел-ін'єкційний, меншу – урсовіт-АДЕС.

Список використаної літератури:

1. Боріков О.Ю. Вплив хлориду кадмію та пероксиду водню на процеси пероксидного окиснення і фракційний склад ліпідів у гепатоцитах щурів / Боріков О.Ю., Каліман П.А. // Український біохімічний журнал. – 2004. – Т. 76., № 2. – С. 107-111.
2. Гутий Б.В. Вплив хлориду кадмію на інтенсивність процесів перекисного окиснення ліпідів та стан системи антиоксидантного захисту організму щурів / Б.В. Гутий // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Суми, 2012. – Випуск 7 (31). – С. 31-34.
3. Гутий Б.В. Дослідження токсичності препарату «Мевесел-ін'єкційний» в хронічному досліді / Б. В. Гутий // Наук. вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. – Львів, 2014. – Т. 16. – № 2 (59), Ч. 1. – С. 42-47.
4. Деклараційний патент України на корисну модель № 88600. Спосіб корекції антиоксидантної системи організму бичків при лікуванні хронічного кадмієвого токсикозу / Гутий Б.В. – № u2013 11504; Заявл. 30.09. 2013; Опубл. 25.03.2014, Бюл. № 6.
5. Довідник: Фізіолого-біохімічні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині. – Львів. – 2004. – 399 с.

Гутый Б.В. Влияние Урсовит Адес и Мевесел-инъекционного на уровень продуктов пероксидного окисления липидов бычков при остром кадмиевом токсикозе

Исследована интенсивность процессов перекисного окисления липидов при остром кадмиевом токсикозе. Установлен повышенный уровень промежуточных и конечных продуктов перекисного окисления липидов в сыворотке крови бычков, которым задавали хлорид кадмия в дозе 0,3 мг/кг. Научно обоснована целесообразность использования урсовита АДЕС и мевесел-инъекционного для коррекции равновесия в комплексе антиоксидантной системы и перекисного окисления липидов в крови бычков в условиях развития острого кадмиевого токсикоза. Упомянутые препараты усиливают дезинтоксикационную функцию печени и подавляют процессы перекисного окисления липидов.

Ключевые слова: кадмий, токсикология, бычки, кровь, перекисное окисление липидов, Урсовит Адес, Мевесел-инъекционный.

Gutyj B.V. The influence of ursovit-adec and mevesel-injecting on level lipid peroxidation products in acute cadmium toxicosis

The intensity of lipid peroxidation in acute cadmium toxicity. Was found elevated levels of intermediate and final products of lipid peroxidation in serum bulls who asked cadmium chloride at a dose of 0.3 mg / kg. Scientifically proved the feasibility of using ursovit ADEC and mevesel-injection for the correction of equilibrium in a complex antioxidant system and lipid peroxidation okynsennya blood of bulls in conditions of acute cadmium toxicity. They enhance the detoxification function of the liver and inhibit lipid peroxidation processes.

Keywords: cadmium, toxicology, blood lipid peroxidation, Ursovit ADEC, Mevesel-injection.

Дата надходження до редакції: 04.01.2015 р.

Рецензент: д.вет.н., професор Березовський А.В.